

Antwoorden UWV op vragen Nieuwsuur, verstuurd 21-2-2020

Nieuwsuur heeft UWV benaderd in de voorbereiding van een uitzending over gezondheidsfraude door arbeidsmigranten met ziektewet en WIA. Nieuwsuur zegt zich te baseren o.a. op eigen onderzoek, werkgevers, experts en ook UWV-documenten. Nieuwsuur heeft UWV uitgenodigd om te reageren op een aantal stellingen en vragen. Hieronder volgt de reactie van UWV.

Algemene reactie UWV:

UWV verstrekt jaarlijks honderdduizenden ZW- en WIA-uitkeringen. Een klein deel van de uitkeringsgerechtigden neemt deze uitkering mee naar het buitenland. Wettelijk is dat mogelijk; verblijf in Nederland is voor deze uitkeringen geen vereiste. Het gaat bij deze groep zowel om Nederlanders als om arbeidsmigranten.

UWV staat voor een goede balans in dienstverlening en handhaving. Het betekent dat we gericht controleren en handhaven om fraude te voorkomen en te bestrijden zonder dat uitkeringsgerechtigden die te goeder trouw zijn daar de dupe van worden.

Op een totaal van 1,2 miljoen verstrekte uitkeringen kreeg UWV in 2018 zo'n 23.000 fraudemeldingen en werden 13.000 overtredingen geconstateerd die leidden tot waarschuwingen en boetes. Het gaat hier om alle uitkeringssoorten, waaronder Ziektewet en WIA. Ook daarmee wordt gepoogd te frauderen, in Nederland, ook door mensen die de uitkering in het buitenland ontvangen. Dat kunnen zowel Nederlanders als arbeidsmigranten zijn.

Wanneer het gaat om fraude met de Ziektewet kunnen de frauderisico's die speelden bij de WW, zoals het niet opgegeven verblijf in het buitenland of malafide tussenpersonen, zich mogelijk ook voordoen bij de Ziektewet. Dit heeft UWV vorig jaar juni zelf ook gesignaleerd in de Signaleringsbrief van 24 juni 2019. Met het ministerie van SZW is toen afgesproken dat we daarom ook de frauderisico's bij de Ziektewet breder onderzoeken. Dit onderzoek is afgelopen maand gestart. Het onderzoek brengt gestructureerd in beeld welke misbruikrisico's er bestaan in de ZW en de WIA, in hoeverre deze al afdoende worden aangepakt en in hoeverre extra maatregelen gewenst zijn.

Voor arbeidsmigranten die een ZW-uitkering in hun woonland ontvangen, geldt dat ze, net als iedereen die een uitkering aanvraagt, moeten voldoen aan voorwaarden en verplichtingen. UWV controleert daarop in samenwerking met de zusterorganisaties in de betreffende landen, middels door UWV opgeleide artsen die voor deze organisaties werken. Zo krijgen artsen in Polen regelmatig instructie vanuit UWV en zetten we in Nederland Pools sprekende verzuimbegeleiders in om het ziekteverzuim goed te volgen. Wanneer UWV medisch onderzoek noodzakelijk vindt, heeft de klant conform Europees recht de keuze om in het woonland of Nederland gekeurd te worden. Als mensen dat zonder goede reden weigeren, wijst UWV de uitkering af of stopt een lopende uitkering.

We zetten risicogerichte controle in op rechtmatige verstrekking, maar de kans dat er gefraudeerd wordt, blijft altijd bestaan. Dat geldt voor alle wettelijke regelingen. Als we fraude vermoeden, dan treden we daar tegen op, ongeacht of iemand in Nederland, Polen of Spanje verblijft. Wanneer het gaat om vermoedelijke overtredingen door partijen die geen uitkeringsrelatie hebben met UWV, zoals uitzendbureaus, dan geeft UWV dit door aan de Inspectie SZW, die die vervolgens beoordeelt of onderzoek wordt ingesteld.

Stelling Nieuwsuur:

Het is voor arbeidsmigranten makkelijk om te frauderen met ZW en WIA, en dat gebeurt ook veelvuldig.

Reactie UWV:

Het is nu nog te vroeg om conclusies te trekken over de omvang van eventuele fraude met de Ziektewet en of dit soort fraude meer voorkomt onder arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten die een ZW-uitkering in hun woonland ontvangen, moeten - net als iedereen die een uitkering aanvraagt - voldoen aan voorwaarden en verplichtingen. UWV controleert daar op in samenwerking met de zusterorganisaties, middels artsen die voor deze organisaties werken.

Stelling Nieuwsuur:

UWV'ers doen op grote schaal melding van vermoedelijke fraude met Ziektewet en WIA

Reactie UWV:

De Rapportage meldingen en fraudefenomenen 2018 is een onderdeel van de signaleringsbrief. De minister heeft met UWV afgesproken de Tweede Kamer jaarlijks te informeren over fraudefenomenen in de sociale zekerheid via deze brief.

UWV krijgt jaarlijks een groot aantal fraudemeldingen die onderzocht worden. Een melding is een signaal van een externe partij, burger of van een UWV-medewerker waarin een mogelijke overtreding wordt gemeld. De divisie Handhaving gaat dan aan de slag om te beoordelen of die melding onderzoekswaardig is en verricht als dat zo is, nader onderzoek. Zowel over het aantal meldingen als over de geconstateerde overtredingen wordt gerapporteerd in het Jaarverslag. Het gaat daarbij om fraudemeldingen ten aanzien van alle uitkeringssoorten, waaronder de ZW en WIA. Deze meldingen betreffen de alle uitkeringsgerechtigden en gaan niet specifiek in op arbeidsmigranten. Dat ZW en WIA veel meldingen opleveren is verklaarbaar vanwege het veel hogere aantal uitkeringen in de WIA en ZW dan in de WW¹.

De meldingen WIA en ZW betreffen uiteindelijk vooral overtredingen van de informatieplicht: verzwegen wit werk en te late herstel meldingen. In totaal zijn in 2019 3.444 overtredingen in de ZW/WAZO geconstateerd, waarvan 2.582 met een financiële benadeling en 862 zonder financiële benadeling. Voor de WIA (inclusief WAO en WAZ) gaat het om 3.468 overtredingen, waarvan 1.692 met een financiële benadeling en 1.776 zonder financiële benadeling.

Onderstaande tabellen geven de aard van de overtredingen aan (uit signaleringsbrief 2018).

Tabel 1 Aard van de overtreding (externe meldingen)

	WAO-WAZ-IOW	ZW	WW	WIA	WAZO	TW	NWJ	Totaal
Niet doorgeven van vakantie	4%	14%	9%	6%	3%	2%	4%	6%
Onjuiste opgave samenlevingsvorm	1%	1%	1%	2%	0%	30%	0%	4%
Verblijf buitenland anders dan vakantie	4%	7%	29%	3%	2%	3%	4%	9%
Verzwegen Wit werken*	22%	33%	30%	35%	28%	19%	47%	30%
Verzwegen zwart werken	55%	33%	22%	39%	52%	22%	34%	38%
Verzwijgen inkomsten partner	0%	0%	1%	0%	1%	13%	1%	2%
Verzwijgen overige inkomsten	12%	12%	6%	15%	13%	12%	9%	12%
Overig	0%	1%	2%	0%	0%	0%	0%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

¹ WW: 329.968 nieuwe uitkeringen en 223.453 lopende ultimo 2019
ZW: 297.972 nieuwe uitkeringen en 98.368 lopende ultimo 2019
WIA: 45.810 nieuwe uitkeringen en 327.952 lopende ultimo 2019

Tabel: aard van de overtredingen (interne meldingen)

	WAO-WAZ-IOW	ZW	WW	WIA	WAZONG	TW	NWJ	Totaal
Niet doorgeven van vakantie	1%	0%	46%	1%	0%	0%	0%	6%
Onjuiste opgave samenlevingsvorm	2%	0%	2%	1%	3%	28%	0%	5%
Verblijf buitenland anders dan vakantie	4%	0%	9%	2%	1%	1%	1%	2%
Verzwegen Wit werken	82%	63%	38%	89%	88%	30%	97%	67%
Verzwegen zwart werken	4%	0%	2%	1%	1%	0%	0%	1%
Verzwijgen inkomsten partner	1%	0%	1%	1%	4%	31%	0%	5%
Verzwijgen overige inkomsten	4%	0%	2%	5%	2%	8%	0%	2%
Te late herstel melding	0%	36%	0%	0%	0%	1%	0%	11%
Overig	2%	1%	1%	1%	2%	0%	1%	1%
Eindtotaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Onder verzwijgen wit werk vallen inkomsten die wel bekend zijn (bij bijv. SUWI-partners) maar die niet of te laat aan UWV zijn doorgegeven. Deze inkomsten staan niet in de systemen geregistreerd. Voorbeelden hiervan zijn werkzaamheden als zelfstandige of overige niet- verzekeringsplichtige werkzaamheden.

Stelling Nieuwsuur:

Arbeidsmigranten frauderen niet alleen op eigen initiatief, malafide uitzendbureaus zetten hen er ook toe aan. Die uitzendbureaus ontvangen de uitkering, romen die af met fictieve posten als huisvesting en verkeersboetes, en storten het resterende deel door naar de uitkeringsgerechtigde

Reactie UWV:

UWV heeft wettelijk alleen een relatie met mensen die een uitkering aanvragen of ontvangen. UWV heeft dus geen rechtstreekse relatie met uitzendbureaus. Indien UWV vermoedens van fraude heeft ten aanzien van uitzendbureaus, meldt UWV dit bij de Inspectie SZW die vervolgens beoordeelt of onderzoek wordt ingesteld.

Stelling Nieuwsuur:

UWV wordt in eigen optiek bij toezicht en handhaving beperkt door wetgeving uit Brussel en ook de AVG. Zo kan UWV van arbeidsmigranten die binnen de EU verblijven niet eisen dat ze naar Nederland komen voor controle.

Reactie UWV:

UWV mag eisen dat een medische controle van uitkeringsgerechtigden plaatsvindt in Nederland. Voorwaarde is dan dat de betrokkene (uitkeringsgerechtigde) in staat is om te reizen. Als deze niet in staat is om te reizen, moet dat wel worden bevestigd door een arts in het woonland. Mocht dat niet kunnen worden aangetoond, dan wijst UWV de uitkering af.

Stelling Nieuwsuur:

Migranten hoeven niet duidelijk te maken wat de medische oorzaak is van de arbeidsongeschiktheid.

Reactie UWV:

Het vaststellen van de medische oorzaak van arbeidsongeschiktheid is een wettelijke vereiste en gebeurt altijd onder verantwoordelijkheid van een arts. Op grond van Europese regelgeving heeft de cliënt de keuze: of onderzoek in het woonland of bij het bureau Bijzondere Zaken in Amsterdam. Het medisch onderzoek in het woonland kan ofwel door een arts van UWV (Nederlands

controlemodel) of door een arts in het woonland (controle model uit het woonland) worden uitgevoerd.

Stelling Nieuwsuur:

Huisbezoeken van UWV in andere EU-landen vinden niet plaats vanwege juridische belemmeringen

Reactie UWV:

Het Interventieteam Buitenland (ITB) is onderdeel van de divisie Handhaving, afdeling Individueel Onderzoek (IO). Dit team legt in het kader van controles ook huisbezoeken af. In 2019 is er over dit onderwerp discussie ontstaan binnen de Administratieve Commissie (AC) van de Europese Unie. Een ingebrachte notitie van Zwitserland deed de vraag rijzen of er wel een juridische grond bestond voor het uitvoeren van deze huisbezoeken. Op dit moment zijn sommige landen binnen de EU tegen de uit te voeren huisbezoeken (waaronder Polen en Zwitserland). De argumentatie is dat er een juridische grondslag ontbreekt en dat deze ook niet terug te vinden is in de coördinatie op sociale zekerheid (EC-883/2004). Sinds halverwege vorig jaar worden hier dan ook geen huisbezoeken meer uitgevoerd. Een aantal andere landen, zoals Spanje en Duitsland, heeft wel toestemming gegeven voor huisbezoeken.

Stelling Nieuwsuur:

UWV-artsen controleren weliswaar in Polen (Warschau), maar die controles zijn in aantal beperkt. UWV controleert ziekmeldingen onder meer aan de hand van artsenverklaringen uit de thuislanden van arbeidsmigranten, maar die artsenverklaringen zijn makkelijk te verkrijgen en vaak onbetrouwbaar.

UWV heeft weinig persoonlijk contact met ziekgemelde werknemers, zeker in de eerste dertien weken na de ziekmelding. Dat draagt bij aan de kwetsbaarheid van het ZW- en WIA-proces.

Reactie UWV:

Voor het toekennen van een Ziektewetuitkering geldt als voorwaarde dat de verzekerde ongeschikt is 'tot het verrichten van zijn arbeid als rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg van ziekte'. Dus alle verzekerden, ook arbeidsmigranten, moeten duidelijk maken wat de medische oorzaak is van de arbeidsongeschiktheid. Artsenverklaringen van artsen uit het woonland, dienen te voldoen aan Nederlandse standaarden.

Elke aanvraag wordt op plausibiliteit beoordeeld door een team onder leiding van een arts. Dat kan op basis van een vragenlijst die de verzekerde heeft ingevuld, door middel van een telefoongesprek, videogesprek of door de verzekerde op een spreekuur te zien.

Vraag Nieuwsuur:

Hoeveel ZW- en WIA-uitkeringen exporteerde UWV naar bijvoorbeeld Polen en Roemenië in 2018 en 2019, en hoeveel daarvan zijn beëindigd omdat ze na controle onrechtmatig bleken te zijn?

Antwoord UWV:

UWV publiceert jaarlijks aan het ministerie over de export van uitkeringen. De rapportage over de resultaten van 2019 publiceren we medio september 2020. Hieronder vindt u de volumes uit de rapportage over 2018. Daarbij moet worden aangetekend dat UWV niet registreert op nationaliteit. De cijfers hieronder zijn uitkeringen naar het land van de export van de uitkering.

ZW

In 2018 werden in totaal ruim 394.000 ZW-uitkeringen aangevraagd. Hiervan werd zo'n 15% afgewezen. Het aantal ZW-uitkeringen dat in 2018 naar een ander land geëxporteerd werd, bedroeg per land:

Polen: 1543 (2017: 1089)

Bulgarije: 13 (2017: 7)

Roemenië: 68 (2017: 24)

WIA

In 2018 werden in totaal bijna 60.000 WIA-aanvragen afgehandeld. Hiervan werd ongeveer 35% afgewezen. Het aantal WIA-uitkeringen dat in 2018 naar een ander land geëxporteerd werd, bedroeg per land:

Polen: 825 (2017: 674)

Bulgarije: 38 (2017: 24)

Roemenië: 27 (2017: 21)

Een aanvraag kan om verschillende redenen worden afgewezen, bijvoorbeeld omdat de betrokkene niet verzekerd is. Maar een aanvraag wordt ook afgewezen als de aanvrager voor ons niet bereikbaar en controleerbaar was. Als UWV constateert dat een uitkering onrechtmatig is, wordt die uitkering aangepast of beëindigd. Als het gaat om overtredingen en sancties zijn er alleen algemene cijfers over alle ZW-uitkeringen. UWV registreert immers niet naar nationaliteit. Over deze algemene cijfers wordt jaarlijks gerapporteerd in het UWV Jaarverslag.

Vraag Nieuwsuur:

Hoeveel ZW- en WIA-uitkeringen zijn in 2018 en 2019 beëindigd omdat de Poolse of Roemeense ontvanger niet in Nederland bleek te verblijven en dit niet had gemeld?

Antwoord UWV:

In tegenstelling tot de WW, wordt bij de ZW en de WIA het verblijf in Nederland niet verplicht gesteld. De uitkeringsgerechtigde dient het wel te melden als hij naar het buitenland verhuist. Doet men dit niet, dan kan dat leiden tot een maatregel.

Vraag Nieuwsuur:

Welke afspraken heeft UWV met de Poolse en Roemeense zusterorganisaties over toezicht en handhaving voor ZW en WIA? Van wanneer dateren die? Kan UWV in cijfers uitdrukken welke resultaten in Polen en Roemenië geboekt worden inzake handhaving en toezicht?

Antwoord UWV:

UWV heeft voor wat betreft de uitvoering van de ZW en de WIA al langer een goede relatie met zusterorganisatie ZUS in Polen en met soortgelijke organisaties in andere landen. Vanwege het volume en de goede contacten met ZUS en de Nederlandse ambassade in Polen is het team Bijzondere Zaken van UWV twee jaar geleden gestart met een pilot om de re-integratie van ZW-gerechtigden te bevorderen. Iedere zes weken roepen Nederlandse verzekeringsartsen en arbeidskundigen uitkeringsgerechtigden op. Het spreekuur vindt plaats op de ambassade in Warschau. Met een erkend Pools re-integratiebedrijf bieden we vervolgens re-integratie aan. Na twee jaar zijn de resultaten dermate positief, dat besloten is deze werkwijze structureel voort te zetten.

Vraag Nieuwsuur:

Waarom heeft u uw kennis van kwetsbaarheden en misbruik van ZW en WIA niet met de Tweede Kamer gedeeld in de besloten zitting van september jl.?

Antwoord UWV:

De mogelijke kwetsbaarheden ten aanzien van de Ziektewet zijn benoemd in de Signaleringsbrief van 24 juni 2019 aan de Tweede Kamer. De besloten zitting van september jongstleden ging over de signaleringsbrief, waarin onderdelen uit de signaleringsbrief aan de orde kwamen. Omdat die zitting besloten was, communiceren wij daar niet over.

Vraag Nieuwsuur:

Kan UWV een kopie verstrekken van het onderzoek van DHH van vorig jaar naar misbruik van de ziektewet?

Antwoord UWV

In de Signaleringsbrief van 28 juni 2019 is aangegeven dat het vermoeden bestaat dat zich frauderisico's voordoen bij de ZW die mogelijk vergelijkbaar zijn met de risico's op fraude in de WW. Om al, vooruitlopend op het grote onderzoek, eventuele kortetermijnmaatregelen te kunnen nemen, is besloten een pilot te starten om eventuele risico's in beeld te brengen. Ook in de brief over de stand van de uitvoering die op 28 juni 2019 door de minister naar de Tweede Kamer is gestuurd, werd gesproken over een verkennend onderzoek over de ZW.

Oorspronkelijke opzet was om na een eerste inventarisatie van risico's een pilot uit te voeren. Omdat de resultaten van de eerste risico-inventarisatie onvoldoende werden bevonden, heeft de stuurgroep Fraude WW tijdens de vergadering van 20 augustus jl. besloten het onderzoek in te trekken, de pilot niet door te zetten en te wachten op het KPMG-onderzoek naar misbruikrisico's in de ZW, waarop hiervoor al is ingegaan. Het onderzoek naar misbruikrisico's in de ZW is deze maand gestart.

Omdat dit onderzoek is ingetrokken en verder niet is gebruikt, verstrekken we geen kopie.

Antwoorden UWV op aanvullende vragen Nieuwsuur, verstuurd 26-2-2020

Vraag Nieuwsuur:

In de reactie spreekt UWV afwisselend van een signaleringsbrief van 24 juni 2019 en 28 juni 2019. Ik ken de brief van 28 juni en ga ervan uit dat dat ook de signaleringsbrief is waarnaar verwezen wordt als de datum van 24 juni wordt genoemd. Als dat anders is hoor ik het graag.

Antwoord UWV:

Dit gaat om dezelfde signaleringsbrief. Per abuis hebben we twee verschillende data genoemd. De brief is op 28 juni naar de Tweede Kamer gezonden. Onze excuses hiervoor.

Vraag Nieuwsuur:

Je spreekt van een onderzoek met tegenvallende resultaten. Er zijn door jullie afspraken gemaakt over tenminste twee onderzoeken: 1) ZW Arbo (pilot Alkmaar inclusief tussenpersonen) en 2) ZW Uitkeren (klanten waarmee geen contact is en die in het buitenland verblijven). Kun je me per onderzoek laten weten wat de stand van zaken is? Zijn er nog andere onderzoeken naar dit onderwerp gedaan of lopende? Zo ja, welke?

Antwoord UWV:

Conform de toezegging aan de Tweede Kamer (oktober 2018) worden de misbruikrisico's bij UWV extern doorgelicht. Daarbij was de insteek om niet alle wetten in een keer te doen, maar te beginnen met (het ontwikkelen van een methodiek voor) de doorlichting en een afwegingskader van één wet, de WW. Hiermee kunnen ook de overige wetten die UWV uitvoert opgepakt worden. Na oplevering op 30 september 2019 van het onderzoek naar de WW door KPMG, zijn SZW en UWV samen aan de slag gegaan met de uitwerking van de misbruikrisico's en het toepassen van het door KPMG ontwikkelde afwegingskader. De ervaringen daarmee zijn verwerkt bij het voorbereiden en formuleren van de opdracht voor het volgende onderzoek: het in kaart brengen van de misbruikrisico's bij de ZW en de WIA. In de Signaleringsbrief van 28 juni 2019 is ook aangegeven dat het vermoeden bestaat dat zich frauderisico's voordoen bij de ZW die mogelijk vergelijkbaar zijn met de risico's op fraude in de WW. KPMG is onlangs met dit onderzoek van start gegaan. Dit externe onderzoek loopt nu en wordt rond de zomer opgeleverd.

Om al, vooruitlopend op het grote onderzoek, eventuele kortetermijnmaatregelen te kunnen nemen, is daarnaast besloten een pilot te starten om eventuele risico's in beeld te brengen. Ook in de brief over de stand van de uitvoering die op 28 juni 2019 door de minister naar de Tweede Kamer is gestuurd, werd gesproken over een verkennend onderzoek over de ZW.

De oorspronkelijke opzet was om na een eerste inventarisatie van risico's een pilot uit te voeren. Dit zijn de onderzoeken waarnaar verwezen wordt, het zijn twee onderzoeken met één rapportage. Omdat de resultaten van deze eerste risico-inventarisatie onvoldoende werden bevonden, heeft de stuurgroep Fraude WW besloten het onderzoek in te trekken, en de pilot niet door te zetten. In het rapport zijn feiten en meningen vermengd en de onderbouwing is methodologisch niet voldoende. Bij het in kaart brengen van de risico's is het van evident belang dat vervolgens de kans en impact wordt geduid. Dit is bij het uitgevoerde onderzoek achterwege gebleven. Tenslotte heeft een dossieronderzoek plaatsgevonden waarbij dossiers zijn bekeken met een ontstaansdatum van vóór 1 januari 2019. Per 1 januari 2019 is het nieuwe ZW- Arboproces ingevoerd.

Hierdoor was de gevonden informatie minder relevant. Omdat er al een groot extern onderzoek wordt gedaan, is er besloten geen nieuw verkennend onderzoek meer te doen.

Vraag Nieuwsuur:

UWV meldt dat het geen relatie heeft met uitzendbureaus. Ontkent UWV daarmee dat er sprake is van het betalen van Ziektewetuitkeringen aan of via rekeningen in beheer van uitzendbureaus?

Antwoord UWV:

Er zijn verschillende redenen waarom een werknemer, en ook een uitzendkracht, recht kan hebben op een ZW-uitkering. Einde contract bij ziekte is er een van en uitzendkrachten (met uitzendbeding) worden ontslagen bij ziekte. De werknemer heeft dan geen werkgever meer. Betaling van de uitkering via de (ex-)werkgever is daarom uitzonderlijk.

Er kan een reden zijn voor de werknemer om de uitkering wel via de (ex-) werkgever te willen ontvangen, bijvoorbeeld als de verzekerde twee banen had en hij voor een van die banen arbeidsongeschikt raakt, maar niet voor de andere.

Overigens is (bij ZW na einde dienstverband) de keuze voor de betaalrichting (rechtstreeks of via de werkgever) aan de verzekerde. De verzekerde kan samen met de (ex-)werkgever kiezen voor betaling via een rekening van die werkgever. In de toekenningsbeslissing aan de verzekerde vermelden wij ook aan wie we de uitkering gaan betalen. Wat er daarna met het geld gebeurt, ligt buiten onze waarneming.

Van de 1814 toekenningen in 2019 aan verzekerden die Bulgarije, Polen of Roemenië als woonland hebben, zijn er 97 via de werkgever betaald. Dat betrof in alle gevallen uitkeringen die sowieso altijd aan de werkgever worden betaald omdat de verzekerde in dienst is en de werkgever het loon doorbetaalt: no riskpolis en ziek ten gevolge van zwangerschap of bevalling.

De ziekmeldingen van verzekerden uit die drie landen zijn redelijk verdeeld over het jaar; we zien daarin geen pieken, in geen enkel seizoen.

Ten slotte, in geval de werknemer een uitzendcontract heeft zonder uitzendbeding, loopt het contract door tot de einddatum en dient de uitzender het loon door te betalen tot die datum. Daarna heeft de werknemer eventueel recht op ZW.

Nog aanvullend op de eerdere opmerking dat UWV niet zelf kan optreden tegen malafide uitzendbureau of tussenpersonen:

UWV heeft wettelijk alleen een relatie met mensen die een uitkering aanvragen of ontvangen. UWV heeft dus geen rechtstreekse relatie met derden, zoals tussenpersonen en uitzendbureaus. Indien UWV vermoedens van fraude heeft ten aanzien van deze partijen, meldt UWV dit bij de Inspectie SZW die vervolgens beoordeelt of onderzoek wordt ingesteld. Ten aanzien van fraudemeldingen en de strafrechtelijke onderzoeken geldt dat de Inspectie SZW hieraan in haar jaarstukken (jaarplannen, jaarverslagen) aandacht besteedt.

UWV ontvangt bij het Centraal Meldpunt Fraude (CMF) soms meldingen die niet over uitkeringsgerechtigden van UWV gaan. In voorkomende gevallen wordt de melding doorgestuurd naar ketenpartners ter verdere afhandeling. In het samenwerkingsproject

AMU – aanpak malafide uitzendbureaus – werkt UWV samen met de Inspectie SZW en de Belastingdienst om verschillende vormen van fraude door malafide uitzendbureaus aan te pakken. Een melding over een uitzendbureau wordt door UWV ingebracht bij de AMU. De verantwoording over de resultaten van dit samenwerkingsproject verloopt via AMU zelf.

Vraag Nieuwsuur:

UWV meldt dat van een klant mag worden geëist dat hij zich in Nederland meldt voor controle. Bedoelen jullie dat UWV bij bijvoorbeeld een zieke Poolse arbeidsmigrant de Ziektewetuitkering rechtens kan stopzetten en terugvorderen als de zieke niet naar Nederland komt wanneer dat door UWV geëist wordt? Zo ja, waar staat dat in de richtlijn en hoe vaak gebeurde dat in 2018 en 2019?

Antwoord UWV:

Het is goed om even een verschil te maken tussen de controle bij de aanvraag, die kan leiden tot toekenning of afwijzing, en controle van mensen die al een ZW-uitkering ontvangen.

Bij de aanvraag kijkt UWV uiteraard of iemand recht heeft op een ZW-uitkering. Uit de cijfers in de hieronder genoemde tabel blijkt dat wanneer van de aanvrager Polen als woonland geregistreerd is, 40% van de aanvragen is afgewezen. De afwijzingen hebben vooral te maken met de onmogelijkheid om de plausibiliteit vast te stellen (geen contact met aanvrager mogelijk, informatie ontbreekt).

2019

Woonland	ZW-aanvragen	Afgewezen	Percentage
Alle	416.750	70.182	17%
Bulgarije	56	27	48%
Polen	2.712	1.080	40%
Roemenië	302	149	49%

NB. Het betreft hier een selectie op het woonland.

Wanneer iemand een ZW-uitkering toegekend krijgt, kan UWV na verloop van tijd controle nodig vinden om vast te stellen of iemand nog ziek is. Als de uitkeringsgerechtigde in de uitkeringsperiode geen gehoor geeft aan een oproep voor controle ZW of WIA-aanvraag en zonder afmelding NIET verschijnt, dan schorsen wij de uitkering. De uitkeringsgerechtigde krijgt hierover een brief en wordt opnieuw uitgenodigd. Verschijnt hij zonder reden weer niet, dan stoppen wij het recht op uitkering. Dit alles is vastgelegd in de betrokken wetten en uitgewerkt in de Beleidsregel schorsing, opschorting, intrekking en herziening uitkeringen 2006. Op deze wijze wordt een mogelijk onterechte betaling van uitkeringen voorkomen.

UWV ontvangt van het Poolse orgaan van de woonplaats volgens het Poolse model van controle periodiek medische rapporten met daarbij vermeld de periode van de arbeidsongeschiktheid en de diagnosecode. Als UWV zelf de medische controle wil

uitoefenen, dan mag de gerechtigde opgeroepen worden om voor controle naar Nederland te komen (artikel 27 lid 6 van Verordening 987/2009). Onze ervaring is dat veel mensen het geen probleem vinden om naar NL te komen voor deze controle. De reis- en verblijfskosten worden conform de wet vergoed. Dit proces werkt niet als de gerechtigde vanwege ziekte niet in staat is om te reizen. Dan kunnen we terugvallen op de reguliere controle door het orgaan van de woonplaats.

Op de volgende pagina's nog een aantal aanvullende opmerkingen/gegevens.

Aanvullende opmerkingen van UWV:

Proces bij ziekte

Als een uitzendkracht ziek wordt, gelden twee regimes. Als sprake is van een uitzendbeding, houdt het werk direct op en moet de werkgever ziekteaangifte doen bij het UWV. Als geen sprake is van een uitzendbeding, heeft de werkgever loondoorbetalingsplicht tot einde contract. Daarna evt. ZW.

Het uitzendbureau moet de werknemer ziekmelden. De werknemer ontvangt hiervan een ontvangstbevestiging. Ook zal UWV de werknemer verzoeken een vragenlijst in te vullen over de ziekte, zodat de plausibiliteit kan worden bepaald. De werknemer komt dus altijd aan de orde in het proces. Als getwijfeld wordt aan de plausibiliteit wordt altijd een arts ingeschakeld.

Vervolgens geldt het systeem van triage. Als er grote kans is op herstel in de eerste 13 weken, begeleidt de medewerker verzuimbeheersing de klant in de eerste 13 weken. De uitkeringsgerechtigde geeft overigens altijd aan wanneer hij weer hersteld denkt te zijn. Is de uitkeringsgerechtigde na deze datum nog ziek, dan neemt de medewerker verzuimbeheersing contact op.

Overigens herstelt het grootste deel van de ZW-gerechtigden binnen enkele weken. Dus ook efficiënter om niet te veel in te zetten op eerste 13 weken.

Pilot re-integratie

Nieuwsuur stelt : *'UWV-artsen controleren weliswaar in Polen (Warschau), maar die controles zijn in aantal beperkt.'*

Hier wordt waarschijnlijk bedoeld op de pilot met betrekking tot re-integratie. Dat gaat dus niet om ZW-controles. De uitleg over de ZW-controles hebben we hierboven gegeven. Met betrekking tot de pilot hier nog een extra toelichting:

De laatste jaren is het aantal Poolse arbeidsmigranten sterk gestegen en dientengevolge het aantal mogelijke kandidaten voor re-integratie. Daarom is twee jaar geleden gestart met een pilot re-integratie in Polen. Iedere 6 weken zien we 25 uitkeringsgerechtigden op de Poolse ambassade. Een betrouwbaar landelijk opererend Pools re-integratiebureau maakt de pilot tot een succes, zowel in terugkeer naar (ander) werk als in de kosten baten analyse.

Artsenverklaringen

Nieuwsuur stelt ook: *'UWV controleert ziekmeldingen onder meer aan de hand van artsenverklaaringen uit de thuislanden van arbeidsmigranten, maar die artsenverklaaringen zijn makkelijk te verkrijgen en vaak onbetrouwbaar.'*

Het is niet ons beeld dat artsenverklaaringen uit andere landen niet kloppen. In geval vragen ontstaan over de artsenverklaaringen, zal de medewerker verzuimbeheersing direct contact opnemen met de uitkeringsgerechtigde of aanvrager.

Handhaving

Gegevens met betrekking tot handhaving in Polen en Roemenië:

Het interventieteam buitenland (ITB) verricht controles over de landsgrenzen heen. Het betreft dan mogelijke regelovertredingen van alle uitkeringen, dus niet alleen ZW. Een onderzoek naar regelovertreding start met een dossierstudie. Indien dat aanleiding geeft voor een veldonderzoek bezoeken de medewerkers van het ITB de uitkeringsgerechtigden in het buitenland. Het ITB maakt jaarlijks een selectie van te bezoeken landen. Ter verduidelijking vermelden wij nog dat huisbezoeken altijd plaatsvinden in het kader van administratieve controles. Er worden geen medische controles verricht tijdens huisbezoeken.

In 2018 zijn 79 personen in het woonland Polen bezocht en 17 personen in Roemenië in verband met mogelijke regelovertreding. Naar aanleiding van deze huisbezoeken is bij het merendeel van de klanten geen regelovertreding geconstateerd. De bezoeken in Polen hebben uiteindelijk zeven keer tot een (financieel) gevolg geleid waarbij één keer een sanctie in de vorm van een waarschuwing is opgelegd. In de 17 bezoeken in Roemenië is geen regelovertreding geconstateerd.

In 2019 heeft het ITB geen controles verricht in Polen en Roemenië omdat deze al in 2018 plaatsvonden en de klantpopulatie in Polen en Roemenië relatief klein is.

Voor beide landen geldt dat ze niet voorkomen in de top 10 van landen met de hoogste risicoscore.

Het is overigens niet zo dat huisbezoeken niet mogen vanuit de EU. Alleen geven de relevante Verordeningen hier geen expliciete rechtsgrondslag voor. Het is dus aan de individuele lidstaten en de nationale wetgeving in die lidstaten of huisbezoeken mogelijk zijn. In dit kader hebben drie lidstaten aangegeven dat de nationale wetgeving in de weg staat aan huisbezoeken uitgevoerd door een andere mogendheid. Dit zijn België, Polen en Zwitserland. SZW is of gaat met deze landen in gesprek hierover. Het onderwerp loopt bijvoorbeeld mee in de al lopende besprekingen met Polen over onder andere de export WW.

Voor de overige landen zal de huidige procedure worden gecontinueerd en zullen de verbindingsorganen door UWV en SVB vooraf worden ingelicht over de onderzoeken.

Arbeidsmarktpositie en uitkeringsgebruik

Verder wijzen we graag op het recente promotieonderzoek van Anita Strockmeijer over hoe de arbeidsmarktpositie van arbeidsmigranten hun uitkeringsgebruik bepaalt:

Arbeidsmigranten uit Oost-Europa starten met een kwetsbare positie op de Nederlandse arbeidsmarkt. Hun positie is zwakker dan van andere migrantengroepen. Bij een langer werkverleden verbetert hun positie wel enigszins maar minder sterk dan bij andere migranten. Hun zwakke arbeidsmarktpositie resulteert in een grotere kans op baanverlies in vergelijking met Nederlandse werknemers en dit leidt tot een grotere instroom in de Nederlandse werkloosheidswet. Dit blijkt uit proefschrift van Strockmeijer.

Die zwakke positie op de arbeidsmarkt met veelal tijdelijke banen en in sectoren met zwaar werk, zou kunnen leiden tot meer ziekte en arbeidsongeschiktheid. In haar proefschrift heeft Strockmeijer dit niet onderzocht maar op basis van recente publicaties van de SER (Verkenning Diversiteit Arbeidsrelaties en Arbeidsomstandigheden, december 2019) en de Inspectie SZW (Staat van eerlijk Werk (oktober, 2019), blijkt een vergrote kans op risico's en ongevallen van werknemers die kwetsbare positie op de arbeidsmarkt

vervullen. En juist in deze kwetsbare posities is een oververtegenwoordiging van Oost-Europese arbeidsmigranten. Uit onderzoeksbevindingen blijkt dus een verhoogde WW instroom te verklaren (voor 90%) uit baankenmerken en op basis van hun baankenmerken valt ook een verhoogde ZW en WGA/WIA instroom/gebruik te verwachten.

Het is dus niet de herkomst die de aanspraak op sociale zekerheid verklaart, maar voornamelijk de arbeidsmarktpositie van arbeidsmigranten. Strockmeijer keek ook nog naar het gebruik van uitkeringen en stelde vast dat arbeidsmigranten hoewel zij vaker werkloos worden, naar verhouding minder vaak een beroep doen op een uitkering.

<https://www.uva.nl/content/evenementen/promoties/2020/02/werk-en-uitkeringsgebruik-van-oost-europese-arbeidsmigranten-in-nederland.html?origin=vUqzN9SHQpeEK65SucrQGA>

Verhoudingen

UWV keert jaarlijks zo'n 1,2 miljoen uitkeringen uit.

In 2018 werden 1543 ZW-uitkeringen geëxporteerd naar Polen op een totaal van circa 350.000 ZW-uitkeringen.

In Nederland werken zo'n 400.000 arbeidsmigranten, van wie 70% = 280.000 Polen (CBS, cijfers 2017).

Bijlage. Het ZW Arbo proces internationaal

Er zijn twee te onderscheiden routes aangaande inzet ZW Arbo Internationaal.

Eerstelijns opvang

Als een arbeidsmigrant zich ziek meldt dan is inschrijving in de GBA leidend. Is de cliënt ingeschreven in de GBA, dan zal deze op reguliere wijze behandeld worden en wordt het normale ZW-proces gevolgd. Indien dit niet het geval is, neemt het team Bijzondere Zaken (BZ) de behandeling op zich. BZ heeft Pools sprekende medewerkers verzuimbegeleiding die contact opnemen met de cliënt en die via de telefoon een vragenlijst invullen. Daarna is er overleg met de verzekeringsarts in Nederland. Als er sprake is van plausibiliteit dan kan de uitkering starten. Begeleiding tijdens ziekte geschiedt dan door de medewerkers verzuimbeheersing en op afroep met de verzekeringsarts.

Als de cliënt vanuit Nederland verhuist naar een ander land en de uitkering exporteert dan volgt overdracht aan BZ en vervolgt BZ de verzuimbegeleiding.

Als cliënt zich ziek meldt vanuit het woonland, dan zal hij een verklaring waaruit blijkt dat hij ziek is, bij een lokale arts moeten opvragen en opsturen naar UWV BZ. BZ start dan onmiddellijk de eerstelijns verzuimbegeleiding. Bij twijfel wordt de backoffice gevraagd betaling niet op te starten. De verzekerde wordt dan uitgenodigd om op het spreekuur te verschijnen. UWV handelt bij oproepen conform de verordening 883. Volgens het Europese recht heeft de cliënt de keuze om in het woonland (bij artsen van een zusterorganisatie) of in Nederland te verschijnen. Als de claim gehonoreerd wordt, wordt de cliënt in de tweedelijnsdienstverlening verder gevolgd.

Tweedelijnsdienstverlening

BZ volgt cliënt verder in de tweede lijn en zal bij de EZWB cliënt bij voorkeur (nogmaals) willen oproepen. De vraag waar cliënt gezien wil worden moet en wordt ook hier gesteld. Indien de cliënt kiest voor Polen, dan worden artsen van de zusterorganisaties ingeschakeld die gebruik maken van een Europees formulier dat in alle EU landen wordt gebruikt. BZ verwerkt de informatie daaruit in een reguliere Nederlandse rapportage over belastbaarheid en beoordeelt het verdere recht op ZW. Degenen die voor Nederland kiezen worden in Amsterdam gezien en beoordeeld.

BZ bespreekt welke cliënten in aanmerking komen voor een re-integratietraject in Polen. BZ is twee jaar geleden gestart met een pilot om de re-integratie van ZW-gerechtigden te bevorderen. Iedere zes weken roepen Nederlandse verzekeringsartsen en arbeidskundigen uitkeringsgerechtigden op. Het spreekuur vindt plaats op de Nederlandse ambassade in Warschau. Met een erkend Pools re-integratiebedrijf bieden we vervolgens re-integratie aan. Na twee jaar zijn de resultaten dermate positief, dat besloten is deze werkwijze structureel voort te zetten.